

ISSN 2082-8675

nr 16 (03/2012)

KWARTAŁ

magazyn SKN SPATIUM

Jakub Zasina

*autor był koordynatorem Warsztatów w ramach
Ogólnopolskiej Konferencji i Warsztatów
Studenckich „pO KOLEI. Czas na Łódź!”*

Łódź

na
warsztacie

Od wielu lat, reprezentując SKN SPATIUM, uczestniczyliśmy w różnego rodzaju warsztatach studenckich odbywających się zarówno w Polsce, jak i za granicą. Zdobywając dzięki temu nowe doświadczenia i przyglądając się pracy organizatorów, sami zapragnęliśmy zrealizować wydarzenie tej skali. Owszem, w dorobku naszego Koła było już wiele konferencji ogólnopolskich i międzynarodowych. Jednak nigdy wcześniej nie podjęliśmy się organizacji warsztatów studenckich na skalę większą niż lokalna. Postanowiliśmy, że do zadania podejmiemy wyjątkowo ambitnie, dlatego też uznaliśmy Konferencję i Warsztaty za nasze najważniejsze

przedsięwzięcie w roku akademickim 2011/2012. Celem było zorganizowanie wydarzenia, którego charakter odbiegałby od tego, co do tej pory mogliśmy obserwować w akademickim świecie gospodarki przestrzennej.

Właśnie na tym etapie zadaliśmy sobie pytanie o to, co jest naszą mocną stroną jako ośrodka naukowego oraz co wartościowego i świeżego moglibyśmy z pomocą pracowników Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego przekazać uczestnikom Warsztatów. Przeanalizowaliśmy programy studiów, zainteresowania badawcze kołowiczów i naszych opiekunów naukowych, a także

charakter wcześniejszych warsztatów studenckich, w których wzięliśmy udział. Przedyskutowaliśmy z naszymi przyjaciółmi z innych uczelni, kształcących przyszłych gospodarzy przestrzennych, treść zajęć dydaktycznych, w których na co dzień uczestniczyli. Dzięki temu doszliśmy do wniosku, że warto „zarazić” uczestników Warsztatów ideą „WIELKOMIEJSKOŚCI” w projektowaniu urbanistycznym oraz interdyscyplinarnym, wielowątkowym podejściem do REWITALIZOWANIA zdegradowanych obszarów miejskich. I co należy podkreślić, całość chcieliśmy mocno osadzić w łódzkim kontekście. Tak oto narodził się pomysł przygotowania Warsztatów „pO KOLEI. Czas na Łódź!” łączących w sobie elementy urbanistyki, ekonomii, zarządzania strategicznego, marketingu i socjologii.

W oparciu o powyższe ramy przygotowaliśmy złożone ZADANIE WARSZTATOWE. Jego treść brzmiała: *„Wyobraźcie sobie, że jesteście urbanistami-mieszczuchami, którym Łódź jest szczególnie bliska. Cenicie sobie wielkomiejski styl życia. Chcecie przekonać Prezydent Miasta Łodzi do zaangażowania sił w rewitalizację jednego z dwóch terenów pokolejowych w naszym mieście. Waszym zadaniem jest stworzenie koncepcji programowo-przestrzennej takiego obszaru. Aby propozycja była kompleksowa, pracujecie w interdyscyplinarnych grupach*

warsztatowych, w których każdy dysponuje innymi doświadczeniami i wiedzą, przez co wzajemnie się uzupełniacie. Do projektowania urbanistycznego podesjdziecie szerzej, bowiem połączycie je z elementami ekonomii, socjologii, marketingu i zarządzania strategicznego. Efektami finalnymi Waszej pracy będą makieta urbanistyczna i prezentacja komputerowa. Zanim jednak one powstaną, będziecie mieli do wykonania szereg czynności”.

Z zadaniem tym zapoznaliśmy uczestników Warsztatów drugiego dnia przedsięwzięcia. Wtedy też zespoły projektowe otrzymały spis części składowych zadania warsztatowego, które należało wykonać w ciągu kolejnych 48 godzin. Wcześniej, proszeni o uchylenie rąbka tajemnicy na temat zadania, wspominaliśmy tylko, że będzie ono wymagało sporego zaangażowania ze strony studentów... Przed rozpoczęciem Warsztatów poinformowaliśmy ich jedynie o tym, do której grupy projektowej zostali przydzieleni, jakich sprzętów będą potrzebowali do pracy, a także który ze spatiumowiczów będzie opiekunem ich zespołu. Tworząc grupy warsztatowe, celowo przemieszczałyśmy osoby z różnych miast i uczelni po to, aby się poznały i następnie wzajemnie uzupełniały, gdyż byliśmy przekonani o tym, że reprezentanci każdej z uczelni przywiążą uwagę do innych aspektów zagospodarowywania przestrzeni. Nie pomyliliśmy się.

Pierwsze reakcje uczestników po opublikowaniu treści zadania były niepokojące: wielu z nich wątpiło w to, że w otrzymanym czasie uda im się poprawnie wykonać wszystkie zaplanowane czynności. Dla części z nich poszczególne elementy zadania były czymś nowym, z czym do tej pory się nie spotkali. Mając na uwadze interdyscyplinarność zadania i zróżnicowany poziom wiedzy uczestników, zorganizowaliśmy dla nich BLOK REFERATÓW, dzięki którym zostali wprowadzeni w tematykę warsztatów. W pierwszej prezentacji Jakub Zasina przedstawił proces rozwoju przestrzennego Łodzi wraz z ewolucją śródmiejskiej zabudowy naszego miasta. Uwrażliwił on również uczestników na współczesność Łodzi, co miało przydać się im w procesie projektowania. Na pro-

ces ten zwrócił szczególną uwagę mgr inż. arch. Wiktor Wróblewski, który scharakteryzował dobre i złe praktyki w rozwoju przestrzennym miast oraz zapoznał studentów z ideą wielkomiejskości w projektowaniu urbanistycznym. Zadaniem trzeciego referatu, wygłoszonego przez dra Mariusza E. Sokołowicza, było zapoznanie uczestników z ekonomicznym i marketingowym wymiarem rewitalizacji. Natomiast mgr Ewa M. Boryczka pokazała, jak stosować analizę SWOT do diagnozy jednostki terytorialnej. Rozbudowaną wersją referatów był specjalny, 56-stronicowy PORADNIK, który wydaliśmy z myślą o uczestnikach Warsztatów, żeby mogli oni ponownie sięgnąć w trakcie prac projektowych do tych informacji.

Praca w zespołach nad koncepcjami
fot. SKN SPATIUM

Wytyśzanie prezentacji końcowych
fot. SKN SPATIUM

W skład ZESTAWU MATERIAŁÓW, które przekazaliśmy grupom warsztatowym, wchodziły ponadto:

- płyta DVD z dodatkowymi informacjami na temat obszarów i materiałami źródłowymi,
- mapa „podkład” („czysta”, na której ostatecznie powstawała makieta),
- mapa „do inwentaryzacji” (którą zabierano w teren, aby nanosić dane zbierane w trakcie inwentaryzacji),

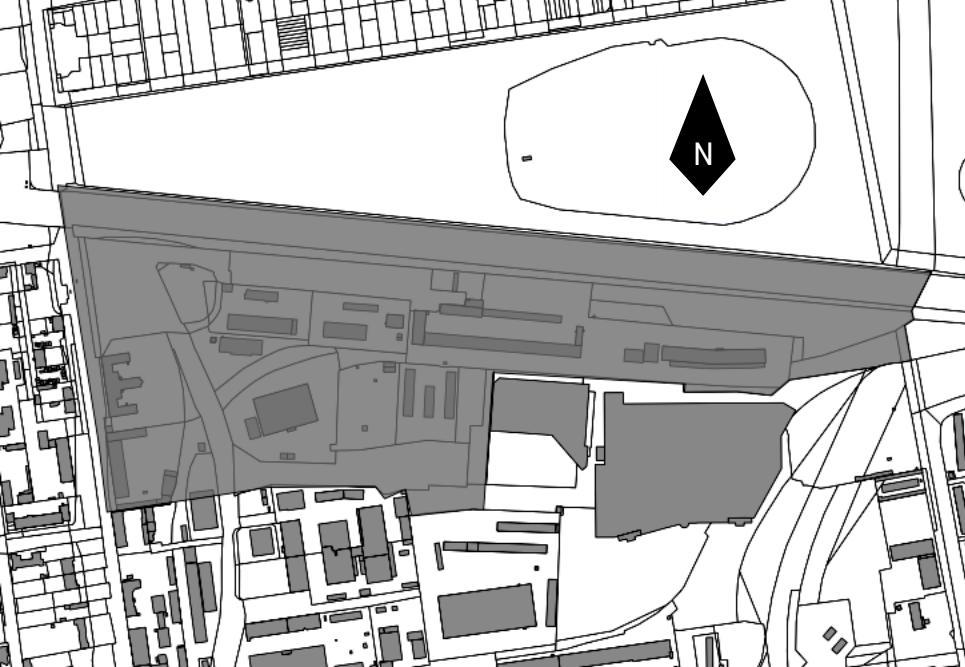
- mapa „zasięg” (przedstawiająca zakres opracowania),
- mapa „stan własności” (przedstawiająca informacje o stanie własności nieruchomości z obszaru),
- mapa „środowisko kulturowe” (przedstawiająca obiekty ujęte w rejestrze i ewidencji zabytków),
- pianki modelarskie, nożyki, nożyczki, pisaki, kredki, ołówki, taśmy klejące, kleje i linijki.

Jak się wkrótce okazało, zapomnieliśmy o kalkach.

Z jakimi miejscami w Łodzi mieli właściwie zmierzyć się uczestnicy? Po wielu dyskusjach i wizytach terenowych zdecydowaliśmy, że przedmiotem Warsztatów będą DWA OBSZARY POKOLEJOWE. Pierwszy z nich ograniczony był ulicą Drewnowską – centrum handlowym „Manufaktu-

ra” – ulicami Ogrodową – Mielczarskiego – Cmentarną – Legionów – św. Jerzego – oraz Starym Cmentarzem. Drugi natomiast parkiem 3 Maja – ulicą Konstytucyjną – centrum handlowym „Tulipan” – ulicami Wydawniczą – i Kopcińskiego. Oba miejsca miały liczne cechy wspólne:

- były zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie śródmieścia Łodzi, w północnej części historycznego centrum, przy terenach zielonych,
- zostały intensywnie przekształcone na przełomie wieków XX i XXI, co doprowadziło do zmiany ich pierwotnych funkcji, jednak wciąż wymagały rewitalizacji, gdyż pozostawały niewystarczająco zainwestowane i w złym stanie technicznym oraz estetycznym,

- w ich sąsiedztwie działały duże supermarkety,
- ich zewnętrznymi granicami były planowane nowe korytarze komunikacyjne, natomiast pod nimi planowana była budowa tunelu kolejowego.

W piątek rozpoczęły się właściwe prace grup warsztatowych. Ich pierwszą odsłoną było przygotowanie do INWENTARYZACJI URBANISTYCZNEJ: na dedykowanych mapach studenci wyrysowywali granice obszarów, a następnie cięli je na mniejsze arkusze, aby łatwiej było im z nich korzystać w terenie. Zapoznawali się również z systemem oznaczeń, jakimi mapy należało uzupełnić. Opiekunowie grup projektowych wprowadzili uczestników po obszarach warsztatowych, dzieląc się wia-

mościami na temat historii i współczesności poszczególnych miejsc. Podczas inwentaryzacji urbanistycznej obszarów studenci gromadzili materiał fotograficzny oraz nanosili na mapy informacje o zabudowie, działkach ewidencyjnych, zieleni i komunikacji. Część z grup wykonała z własnej inicjatywy proste „badania” socjologiczne wśród mieszkańców i użytkowników obszarów. Obserwacje te zainspirowały ich później do wybranych rozwiązań projektowych. Po powrocie na Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny zebrany materiał każda z grup poddała ANALIZIE I OCENIE. Dysponując sporą dawką wiadomości o obszarach, wyniesione wnioski porządkowano przy pomocy MACIERZY SWOT. Na jej podstawie grupy warsz-

tatowe dokonywały wyboru działań, jakie należało ich zdaniem podjąć dla rewitalizacji obszaru. Warunki do pracy zapewnił nam komfortowe, gdyż każdy z zespołów pracował w oddzielnym pokoju tzw. „cichej nauki” w nowoczesnym Centrum Informatyczno-Ekonometrycznym.

Na tym etapie rozpoczynało się właściwe PROJEKTOWANIE. Tworzono koncepcje programowo-przestrzenne rewitalizacji obszaru. Uczestnicy w gorących dyskusjach przesądzali nie tylko o kształcie przestrzeni publicznych i zabudowy czy o powiązaniach komunikacyjnych, ale również o funkcjach, jakie obszar miał docelowo pełnić. Każda z grup pokusiła się o próbę nadania koncepcji wymiaru marketingowego. Dysponując koncepcjami, należało przystąpić do sporządzenia ANALIZY INTERESARIUSZY, dzięki której miano zidentyfikować zarówno potencjalne „źródła konfliktów”, jak i potencjalnych „sprzymierzeńców” zmian. Będąc przekonanym co do słuszności projektowanych rozwiązań, grupy przystępowały do BUDOWANIA MAKIET, co pozwoliło nadać realny kształt ich pomysłom. W ruch poszły nożyki, linijki i taśmy klejące. Kilko- ro z uczestników posłużyło się także oprogramowaniem komputerowym do wcześniejszego zwizualizowania swoich pomysłów przed wykonaniem rzeczywistej formy.

Jak się później okazało, nie każda grupa postępowała według wcześnie- niej zaplanowanego przez nas sche-

matu. Jednak, co warto podkreślić, obawy o brak wystarczającej ilości czasu na wykonanie wszystkich elementów zadania minęły, choć uczestnicy okupili to krótszym snem i bardzo intensywną pracą. Doprowadziło to do wyjątkowo silnego zżycia się autorów z ich koncepcjami, co dało się zauważyć podczas ostatniej części Warsztatów – wygłaszania PREZENTACJI KOŃCOWYCH. Zawierały one informacje o rozwiązaniach przyjętych w przygotowanych koncepcjach i miały być – w domyśle – skierowane do Prezydent Miasta, by przekonać ją do wdrożenia pomysłów. W rzeczywistości prezentacje kierowano do jury oraz do pozostałych grup warsztatowych, dzięki czemu możliwe było publiczne porównanie opracowanych koncepcji. Do każdej z propozycji jurorzy mogli zadawać pytania, co umożliwione zostało również publiczności, na wniosek samych uczestników. Doprowadziło to do bardzo ożywionej debaty na temat przyjętych rozwiązań i wzmocniło poczucie rywalizacji między zespołami, co jednak nie było naszym celem. DECYZJĄ JURY za najlepszą koncepcję programowo-przestrzenną uznano pracę grupy drugiej. Drugą najbardziej wartościową propozycją okazała się koncepcja zespołu pierwszego, natomiast miejsce trzecie przypadło pracy grupy czwartej. Dla każdego z uczestników Warsztatów przygotowa-

liśmy certyfikaty, a dla zwycięzców nagrody książkowe.

Podsumowując, przystępując do organizacji Warsztatów, założyliśmy sobie ambitne cele i niejako przelaliśmy je na zadanie warsztatowe, które w opinii uczestników okazało się być wymagające i czasochłonne ze względu na swoją złożoność i zakres. Choć zdajemy sobie sprawę z bardzo intensywnego przebiegu prac projektowych, jesteśmy zdania, że wysiłek uczestników i nasz opłacił się! Było dla nas wielką przyjemnością obserwować

ewolucję „myślenia o mieście” wśród członków zespołów warsztatowych ku „wielkomiejskości”, a także przyglądać się współdziałaniu specjalistów prezentujących różne podejścia do gospodarowania przestrzenią, gdy opracowywali spójne i całościowe koncepcje programowo-przestrzenne. Mamy nadzieję, że doświadczenia wyniesione z Warsztatów okażą się dla ich uczestników przydatne w dalszej nauce i pracy! ■

Makiety opracowane w ramach Warsztatów zostały wyeksponowane w ramach Wystawy „pO KOLEI. Czas na Łódź!”, którą zorganizowaliśmy w maju br. w ramach corocznych obchodów Dni Gospodarki Przestrzennej na naszym Wydziale. Materiały powarsztatowe można znaleźć na stronie internetowej naszego Koła: www.spatium.uni.lodz.pl.